

УДК 581.9(477.74)

А. В. Бесараб

**НАЙБІЛЬШ РОЗПОВСЮДЖЕНІ БУР'ЯНИ М.БЕРЕЗІВКА
ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Науковий керівник: доцент, к. б. н. С. Г. Коваленко
Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, кафедра ботаніки,
Україна, м. Одеса, Шампанський пров., 2, 65058,
e-mail: olkaleksa@meta.ua

Бур'яни - це рослини, що засмічують посіви сільськогосподарських культур. Їх налічується кілька тисяч видів. Деякі з цих рослин настільки пристосувалися до культурних, що зустрічаються тільки разом. Серед них є спеціальні бур'яни, що засмічують тільки одну культуру. Бур'яни завдають величезної шкоди сільському господарству. Менш вимогливі до умов зростання, вони випереджають культурні рослини в рості і розвитку. Поглинаючи вологу, поживні речовини, сонячне світло, бур'яни різко знижують урожай, ускладнюють збирання польових культур, їх обмолот, погіршують якість продукції. Вони сприяють розмноженню шкідників і поширенню хвороб сільськогосподарських рослин [Мінарченко та інш., 2002].

Багато бур'янів є шкідливими і навіть отруйними для сільськогосподарських тварин і людини. Пилок амброзії і полину викликає алергічні захворювання. Домішки гірчака повзучого, жовтеця їдконого, хвощу польового в сінні і в пасовищному кормі можуть викликати отруєння тварин. Буркун лікарський, часник, полин гіркий надають неприємного смаку молоку і маслу. Зерно з домішкою насіння блекоти, куколя, пажитниці, дурману, гірчака отруйного роблять продукти переробки зерна і корму непридатними для людини і тварин.

З бур'янами важко боротися, тому що від культурних рослин вони відрізняються дуже високою плодючістю, тривалим збереженням схожості насіння, різноманітністю способів розповсюдження, здатністю до вегетативного розмноження, більш раннім дозріванням насіння [Антонюк та інш., 1985].

Тому вивчення бур'янової фракції флори представляє великий інтерес як для загальної характеристики флори певного населеного пункту, так і для виявлення можливостей певного використання або боротьби з цими рослинами.

Метою наших досліджень було вивчення найбільш розповсюджених бур'янів м. Березівка Одеської області. До завдань дослідження входило: збір та визначення рослин у різні вегетаційні періоди, виділення життєвих форм та визначення господарської цінності цих рослин. Рослини ми збирали

у різних місцезростаннях м. Березівки протягом 2010-2011 р. р, визначали за Визначником [1999]. Життєві форми визначали за Визначником та Конспектом [2009]. Господарську цінність характеризували за [Антонюк та інш.,1985; Головкин,1986; Лукьянчук та інш.,1996; Мінарченко та інш., 2002; Никитин,1983]

В результаті досліджень нами було визначено 38 видів рослин цієї фракції, що належать до 29 родів та 19 родин. Провідними родинами є Айстрові, Тонконогові, Капустяні та Селерові. Одновидових родин -10, серед яких Розові, Пасльонові, Мальвові та інші.

Ми збирали рослини біля:дороги,обійстя,схили до ріки Тилігул,обійстя,стадіон,плавні. Найбільше видів знайдено у парку, найменше на стадіоні та біля дороги.

Серед життєвих форм нами було виділені однорічники,дворічники,багаторічники. Найбільшою кількістю представлени багаторічники, серед яких *Artemisia absinthium* L., *Achillea millefolium* L., *Plantago major* L та інші. Трохи менше однорічників. Серед них: *Setaria glauca* (L.) P. Beauv., *Xeranthemum annuum* L. Дворічників найменш це – *Conium maculatum* L., *Melandrium album* (Mill.) Garcke., *Picris hieracioides* L.

Рослини бур'яни мають найчастіше комплекс господарської цінних властивостей. Ми досліджували рослини за ознаками. Проведений нами аналіз показав, що багато видів можуть використовуватись як цінні джерела сировини. Найбільшою кількістю представлені лікарські рослини, а саме: *Artemisia absinthium* L., *Arctium tomentosum* Mill. *Lavatera thuringiaca* L та вітамінні це – *Achillea millefolium* L., *Berteroa incana* (L.), *Daucus carota* L. Та інші. Найменше виявлено прямоносних (*Achillea millefolium* L.) та волокнистих (*Lavatera thuringiaca* L.), а також зустрічається група отруйних рослин *Datura stramonium* L., *Chenopodium album* L., *Conium maculatum* L., *Consolida paniculata* (Host) Schur., *Echium vulgare* L..

Таким чином, проаналізовані нами бур'яни зустрічаються у м. Березівка Одеської області переважно у парку та плавнях. Вони представлені переважно багаторічними рослинами, що свідчить про певну сталість флори. За господарською цінністю серед них переважають лікарські та вітамінні рослини.

Список літератури

1. Антонюк Н.Е., Бородин Р.М., Стопкань В.В, Скворцова Л.С. Дикорастущие растения природной флоры Украины.- К.: Наук. Думка, 1977.- 224 с.

2. Головкин Б.Н. и др. Декоративные растения СССР.- М.: Мысль, 1986.- 320 с.

3. *Бондаренко О.Ю.* Конспект флорн пониззя межиріччя Дністер - Тилігул. - Київ: Фітосоціоцентр, 2009.- 332 с.

4. *Лукьянчук И.И., Попова Е.Н., Юргелайтис Н.Г.* Дикорастущая полезная флора Юга Украины: Справочник.- Одесса, 1996.- 110 с.

5. *Мінарченко В.М., Тимченко І.А.* Атлас лікарських рослин України (Хорологія, ресурси та охорона).- К.: Фітосоціоцентр, 2002.- 172 с.

6. *Никитин В.В.* Сорные растения флоры СССР.- Л.: Наука, 1983. - 454 с.

7. *Доброчаева Д.Н., Котов М.И., Прокудин Ю.Н.* Определитель высших растений Украины/ и др.- Киев: Наук.думка, 1987.- 548 с.